

Mesele büyük mü, küçük mü?

AYASOFYA Müzesi Müdürü sayın Ramazanoğlu'nun Maarif Vekilimize yazdığı ikinci açık mektubu evvelki günkü Vatan gazetesinde okuduğum zaman, Türk maarifinden ve müzelerinden sorumlu benmişim ve benden başka sorumlu yokmuş gibi yüzümde bir yanma hissettim. «Bize muazzam bir imparatorluk başışlayan» Sultan Fâtih'in torunlarına yadigar bıraktığı meşhur resmi, vaktiyle Kapalıçarşı'da bir İngiliz 64 kuruşa satılmış. İkinci Dünya Harbinden evvel sözde temizlenmek ve kimyevî muameleye tâbi tutulmak maksadıyla Berlin'e gönderilen on bine yakın Boğazköy çivili yazı tabletleri —ki insanlığın ilk medeniyet devrine ait eşsiz vesikalar— Berlin bombardmanlarında yok olup gitmiş. Geçen sene Paris'e gönderilen eşya arasında Fâtih'in kaftanının, Kanuni'nin entarisinin yırtıldığı, imparatorluk âsasından elmasların, pabuçlardan incilerin çalındığı da malûm.

Müzemizin kontrolü ve muhafazası işi bu halde. Yâni tarihin en büyük milletlerinden biri olan Türklerin maarifini idare edenlerde tarih suuru iflâs hâlinde.

Elbette ki bu suur yıkımından, maarifimizin başına yeni geçen sayın Celâl Yardımcı sorumlu değil. Fakat onun gönderdiği müfettişler, müzelere ait haberlerin gazetelere nasıl sızdığını araştırmakta imişler. Sanki ifşa edilen şey devlet sırdır ve sanki devlet sırrı, ifşasından düşman için değil, bizim için fayda olan kötülüklerdir. Üstelik sayın Yardımcı, çalınan elmasın ve incilerin piyasa râyicine göre büyük bir değer taşınmadığını da ifade etmiş.

İşte buna inanmadım. Maarif Vekâletinin en yüksek sandalyesinde oturan zattan kâpısına kadar hiç kimsenin, tarih yadigarlarını kavun

OBJEKTİF

PEYAMI SAFA

karpuz gibi piyasa ölçülerine göre değerlendirmeyeceğini sanırım. Celâl Yardımcı böyle konuşmamıştır ve konuşamaz. Peki, öyledir de bu tahkik ve teftiş işi, çünkü Cumhuriyet arkadaşımızı haklı olarak yeni müfettişler istemeğe sevkedecek kadar, neden sorumlulardan ziyade, bu hâdiseler karşısında teessür duyan ve bunu halk efkârına itikal ettirmek suretiyle en büyük hizmeti yapanlara tevchil edilmiştir? Hele, asıl anlamadığım nokta şu: Neden Ayasofya Müzesi Müdürü Ramazanoğlu, o harikulâde güzel ve doğru ikinci mektubundan sonra Vekâlet emrine alınmıştır? Neden sayın Yardımcı, Milliye'te de çıkan bir demecinde, son hırsızlığın daha tahkikat bitmeden, büyütülecek bir mesele olmadığını söylemek lüzumunu duymuştur?

Bu soruların cevabını merak ediyorum. Yalnız benim değil, bütün münevver efkârın zihninde bu soruların cevabı, yeni Maarif Vekilimiz için ciddi bir imtihandır. Böylece hakkında verilecek hükmün de, çalınan tarih yadigarları gibi, ehemmiyeti olmadığını sanıyorsa, mâzur görsün, o kadar aldanıyor ki, şimdiden kendisinden Türk milletinin en değerli hazinelerini taşıyan müze davasını ve ona bağlı hırsızlık veya tasasızlıklara tasalanmasını rica etmek isterim. Büyük bir meseleyi halletmenin yolu onu küçümsemek değildir ve biz, Maarif Vekilimizin bir müze hırsızlığına tam ölçüde ilgi göstermesi için, bütün Topkapı Sarayının binasıyla birlikte çalınıp ortadan kaybolmasını bekleyecek kadar, tarihinden kopmuş bir milletin çocukları değiliz!